

**FRIES
VERZETS
MUSEUM**

**Wie niet
voor is,
is tegen**

Serie: Ontmoeting

Tekst: Bauke Boersma en Auke Zeldenrust

Onderzoek: Mariska de Boer en Hans Groeneweg

Redactie: Hans Groeneweg

Vormgeving: Richard Bos

© 2015, Fries Verzetsmuseum, Leeuwarden

GERBEN FEITSMA

Zie hem daar staan, vol trots tussen hoge Duitse officieren en andere mannen in uniform. Het is een grote dag voor Gerben Feitsma, 1 september 1941 in de raadszaal van Kollum. Vandaag wordt hij benoemd als NSB-burgemeester. Daarmee kiest hij openlijk de kant van de bezetter en dat laat hij in zijn toespraak merken ook. 'Neutraal zijn is niet meer mogelijk. Thans geldt: wie niet voor is, is tegen.'

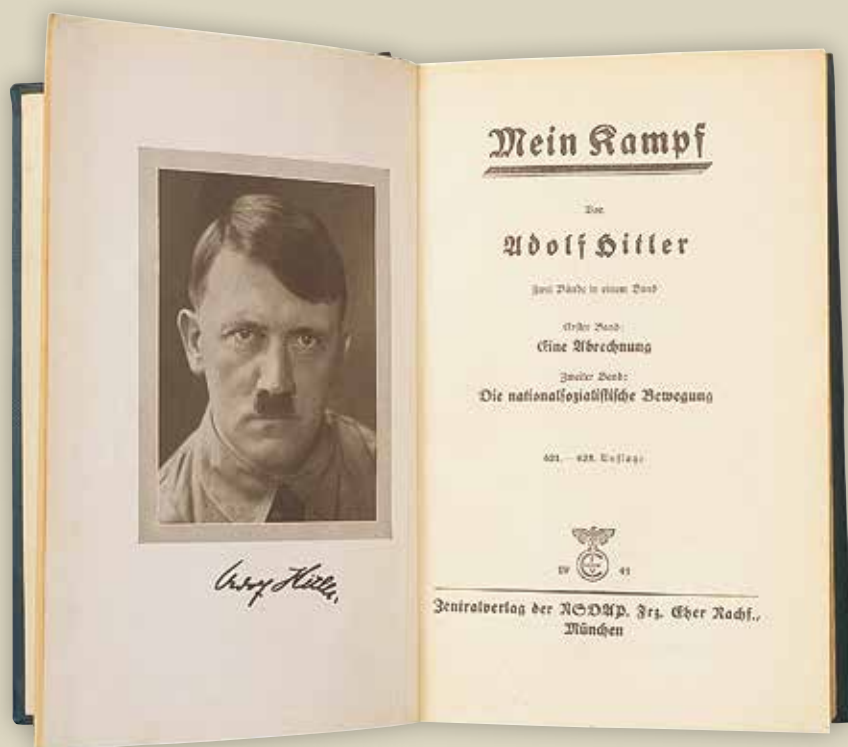
Persoonsbewijs van Gerben Feitsma. Bij de uitgave van het identiteitsbewijs op 10 juli 1941 staat bij beroep veehouder, dit is na zijn installatie aangepast in burgemeester.

Kollum 1 september 1941, foto's gemaakt tijdens de benoeming van Gerben Feitsma.

BEWONDERING VOOR HITLER

Burgemeester Feitsma voelt zich thuis bij de NSB. Hij is opgegroeid in een boerengezin en vindt net als de nationaal-socialistische beweging dat de landbouw heel belangrijk is voor Nederland. Bovendien past de NSB bij Feitsma's bewondering voor Hitler, naar wiens toespraken op de radio hij graag luistert.

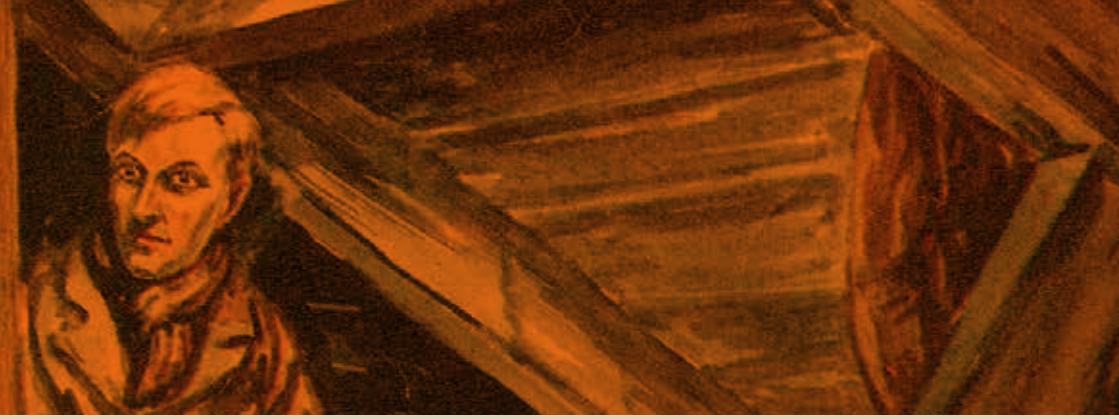

TAAK

Feitsma neemt zijn taak als NSB-burgemeester serieus. Zo laat hij bordjes met het opschrift 'Voor Joden verboden' plaatsen bij parken, cafés en sportterreinen. De Kollumer tennisclub weigert in eerste instantie het verbodsbord maar Feitsma laat zien wie de baas is. Het bordje komt er te staan, waarop de sportclub bij wijze van protest de tennisbaan sluit.

Bordje voor raam van winkel.

Vanaf 1943 krijgt Feitsma moeite met het optreden van de Duitsers die steeds fanatieker op Joden jagen en de bevolking onderdrukken. De NSB-burgemeester negeert de harde maatregelen van de bezetter. Zo weet Feitsma precies waar sommige onderduikers zitten maar verraadt ze niet.

STRAF

Ondanks het mildere optreden van Feitsma ontloopt hij zijn straf niet. De ex-burgemeester zit na de oorlog dik anderhalf jaar vast voor het samenwerken met de vijand. Feitsma overlijdt op 65-jarige leeftijd op 31 januari 1953.

Register van personen opgepakt in verband met collaboratie.

NSB

De NSB-vlag hangt aan de wand tijdens het feest na afloop van de installatie van Gerben Feitsma.

De Nationaal Socialistische Beweging, de NSB, is een politieke partij die tijdens de oorlog nauw samenwerkt met de bezetter. Leden van de NSB krijgen van de Duitse overheersers belangrijke functies. Zo worden tijdens de bezetting in 25 van de 44 Friese gemeenten NSB-burgemeesters de baas. Na de oorlog worden ze vanwege hun lidmaatschap van de NSB berecht.

Joden verboden

BROER JAN

DE PROCUREUR-GENERAAL
FUNGEEREND GEWESTELIJK
DIRECTEUR VAN POLITIE
FEITSMA

Jan Feitsma, de oudere broer van Gerben, is in de oorlog een fanatieke NSB-er. Jan verhuist in 1941 naar Amsterdam waar hij door de bezetter wordt benoemd tot procureur-generaal bij het gerechtshof. Onder Feitsma's toezicht worden in Nederland bij parken, bioscopen, restaurants, musea en sportterreinen bordjes met het opschrift 'Voor Joden verboden' geplaatst. Onder de verbodstekst staat Feitsma's eigen naam.

Jan Feitsma wordt op 2 februari 1945 in Amsterdam op straat door een verzetsman doodgeschoten. Hij wordt met militaire eer begraven in Kollum in aanwezigheid van vele vooraanstaande nazi's.

Het verhaal van Gerben Feitsma is een van de verhalen die te vinden zijn in de zaal Ontmoeting van het Fries Verzetsmuseum.

FRIES VERZETS MUSEUM

Fries Verzetsmuseum, Wilhelminaplein 92, 8911 BS Leeuwarden

T: 058 255 55 00, E: info@friesverzetsmuseum.nl, www.friesverzetsmuseum.nl